

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 13739/2022
29.09.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Миловановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник Владан Јевтић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник Марија Халас Радуловић, адвокат из ..., ради издржавања и стицања без основа, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 141/22 од 31.03.2022. године, у седници одржаној 29.09.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 141/22 од 31.03.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П2 1694/18 од 09.11.2021. године у делу којим је усвојен тужбени захтев тужиле ББ и обавезан тужени да тужилји исплати износ од 575.000,00 динара на име регреса са издржавања заједничког детета у периоду од 18.11.2014. године до 27.09.2018. године, тако што се у том делу тужбени захтев **ОДБИЈА** као неоснован.

У преосталом ревизија се **ОДБИЈА** као неоснована.

ОДБИЈАЈУ се као неосновани захтев туженог и захтев тужиле за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П2 1694/18 од 09.11.2021. године, ставом првим изреке, утврђено је да је повучена тужба у делу којим је тражено да се тужени лиши родитељског права и да се мал. АА повери мајци на вршење родитељског права и одреди дететово пребивалиште. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да на име свог доприноса за издржавања првотужиоца АА плаћа месечно износ од 17.000,00 динара, почев од 11.01.2020. године, као дана када је првотужилац постао пунолетан, па убудуће док за то постоје законски услови, и то од 1-ог до 5-ог у месецу за текући месец, исплатом на означени рачун првотужиоца у банци, с тим да доспеле а неплаћене износе уплати у року од три месеца у три једнаке месечне рате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да на име доприноса за издржавања првотужиоца плаћа износ од 17.000,00 динара месечно за период од 28.09.2018. године као дана подношења тужбе до 11.01.2020. године, када је АА постао пунолетан, исплатом на руке или рачун његове законске заступнице мајке ББ, у року од три месеца у три једнаке месечне рате, почев од дана пријема писменог отправака пресуде. Ставом

четвртим изреке, обавезан је тужени да друготужиљи ББ исплати на име регреса за издржавање тада малолетног АА за период од 18.11.2014. године до 27.09.2018. године, за укупно 46 месеци по 12.500,00 динара, укупан износ од 575.000,00 динара. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев за издржавање АА за износ од још по 8.000,00 месечно од 28.09.2018. године па надаље, као неоснован. Ставом седмим изреке, одбијен је тужбени захтев друготужиље за исплату регреса за период од 28.09.2018. године до 07.03.2019. године у износу који одреди суд, као неоснован. Ставом седмим изреке, одлучено је да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 141/22 од 31.03.2022. године, одбијена је као неоснована жалба туженог и првостепена пресуда је потврђена у ставу четвртом и седмом изреке. Одбијени су захтеви тужилаца и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка, као неосновани.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, дела којим је потврђена пресуда првостепеног суда у ставу четвртом и седмом изреке (усвајајућем делу о тужбеном захтеву друготужиље ББ и одлуке о трошковима поступка), тужени је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...87/18) и члана 208. Породичног закона („Службени гласник РС“ бр. 18/2005...6/2015) и утврдио да је ревизија основана у побијању наведеног дела правноснажне пресуде о тужбеном захтеву тужиље.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. сав 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља и тужени су живели у ванбрачној заједници из које имају заједничко дете, сина АА рођеног ...2002. године. По престанку ванбрачне заједнице родитеља у 2010. години, мал. АА је живео са оцем до 17.11.2014. године, а затим прешао код мајке. Док је живео код оца, тужиља није доприносила његовом издржавању, купила му је телефон, таблет и патике. Од када АА живи код мајке, тужени није новчано доприносио његовом издржавању, повремено му је куповао одевне ствари. У периоду од 2014. до 2018. године зарада туженог је износила од 39.000,00 динара до 64.000,00 динара. У том периоду, тужиља је повремено радила и радом остваривала примања у месечном износу од 42.000,00 динара. Оба родитеља су потребе тада мал. АА определили на износ од 25.000,00 на месечном нивоу. АА је постао пунолетан ...2020. године, студент је и живи са мајком, очухом и сестром по мајци. Тужени нема друге деце, живи у заједници са ванбрачном супругом која остварује зараду.

Непобијаним делом правноснажне пресуде тужени је обавезан да од подношења тужбе 28.09.2018. године плаћа допринос за АА издржавање у износу од 17.000,00 динара месечно. Претходно није покретан поступак ради одређивања доприноса за дечије издржавање, а ни поступак ради уређења вршења родитељског права. У овом поступку, тужиља је према туженом истакла захтев на име регреса за издржавање детета у периоду од 18.11.2014. године до 07.03.2019. године. Решењем од 10.03.2021.

године утврђено је да је тужба повучена у делу којим је тражено да тужиља самостално врши родитељско право.

Нижестепени судови су закључили да тужиља има право на регрес према туженом у смислу члана 165. став 1. Породичног закона и донетим пресудама обавезали туженог да накнади тужиљи износ од 575.000,00 динара за период у ком је она сама сносила трошкове издржавања детета од 18.11.2014. године до 27.09.2018. године (46 месеци по 12.500,00 динара), а да надаље малолетни АА има право на издржавање од оца од дана подношења подношења захтева, тужбом поднетом 28.09.2018. године.

Врховни касациони суд налази да је пресудама нижестепених судова у побијаном делу погрешно примењено материјално право и да је основано у ревизији наведено да тужиља нема право регреса према туженом за дато издржавање.

Према члану 165. став 1. Породичног закона, лице које је фактички давало издржавање, а није имало правну обавезу има право на накнаду за учињено издржавање од лица које је било дужно да даје издржавање. Ставом 2. истог члана је прописано да ако је више лица истовремено било дужно да даје издржавање, њихова обавеза је солидарна. Смисао ових правила је да се право на регрес омогући трећем лицу које фактички сноси терет издржавања иако нема законску обавезу. Родитељи су лица која имају законску обавезу издржавања према свом малолетном детету. У члану 67. Породичног закона одређен је смисао родитељског права, прописивањем да је родитељско право изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. У члану 68. прописано је да родитељи имају право и дужност да се старају о детету, да старање о детете поред осталог обухвата заступање и издржавање детета, а у члану 73. да родитељи имају право и дужност да издржавају дете под условима одређеним овим законом. Ово право, а пре свега дужност, обухваћено је садржином родитељског права као скупом права и обавеза, у који поред издржавања спада и заступање детета. Родитељи располажу овлашћењем покретања судских поступака ради заштите интереса детета и права која детету припадају, ради вршења родитељског права и регулисања дечијег издржавања.

Пропуштање родитеља да захтева издржавање за малолетно дете од другог родитеља, не одражава се настанком права на страни тог родитеља да за протекли период оствари накнаду за дато издржавање детету на терет другог родитеља. У односу на родитеља са којим дете не живи а доступан је за вођење поступка ради регулисања дечијег издржавања, право детета се не може преобразити у потраживање родитеља, јер би то било противно циљу и смислу права установљених Породичним законом.

Породичним законом је у делу о правима детета прописано у члану 154. став 1. да малолетно дете има право на издржавање од родитеља. Титулар права на издржавање је малолетно дете, за све време трајања овог права детета. У члану 60. прописано је да дете има право да живи са родитељима и право да се родитељи о њему старају пре свих других (став 1.). Ово право детета може бити ограничено само судском одлуком када је то у најбољем интересу детета (став 2. истог члана). Према Породичном закону, малолетно дете има право да се родитељ са којим живи стара о правима која му припадају. Детету припада право на издржавање од родитеља. Ово право се остварује покретањем одговарајућег судског поступка (поступка ради вршења родитељског права у ком се нужно регулише издржавање малолетног детета или

другог из породичних односа у ком се постави захтев за дечије издржавање). Законом је предвиђено заједничко и самостално вршење родитељског права (чланови 75 – 77 ПЗ). Руководни критеријум за вршење родитељског права је најбољи интерес детета (члан 266. став 1. ПЗ). Најбољи интерес детета се штити одговарајућим поступањем и активностима родитеља, којима се обезбеђује афирмација и остварење дечијих права, ради добробити детета.

У конкретном случају, вршење родитељског права није било правно регулисано судском одлуком. По престанку заједнице и заједничког вршења родитељског права, син странака АА је од осме године живео код оца и отац га је у том периоду сам издржавао до новембра 2014. године, када је са навршених 12 година прешао да живи код мајке, а отац му надаље повремено куповао понеке ствари, што је и мајка претходно чинила у периоду док га је отац издржавао. Међутим, ни у даљем издржавање није тражено све до тужбе поднете у овом поступку 28.09.2018. године. Изнето о издржавању заједничког детета у протеклом времену и држању родитеља, говори о томе да су оба родитеља била доступна детету и могла бити доступна суду за вођење поступка о дечијем издржавању, укључујући период за који тужиља истиче регресни захтев према туженом. Имајући то у виду, регресном захтеву нема места у међусобном односу родитеља у овом случају.

Из изнетих разлога, по налажењу Врховног касационог суда, оправдано је у овом случају применити правно становиште заступљено у пракси суда, да по захтеву за накнаду за већ дато издржавање постављеног од стране родитеља који је дете издржавао према другом родитељу који у томе није учествовао, не постоје услови за досуђење регресног потраживања применом члана 165. став 1. Породичног закона. Наведена законска одредба има за циљ да заштити имовинске интересе трећих лица која су фактички давала издржавање иако нису имала правну обавезу у односу на лица која ту правну обавезу издржавања фактички не врше. Сагласно циљу ове законске одредбе о праву регреса, титулари права на накнаду за дато издржавање могу бити трећа лица (правна и физичка лица), али не и родитељи. Тужени није био недоступан да се у односу на њега није могла исходити пресуда о обавези контунуираног плаћања доприноса за дечије издржавање у периоду који је претходио подношењу тужбе у овом поступку. Као родитељ са овлашћењем да за дете као повериоца захтева издржавање, тужиља за протекли период у којем се овлашћењем није користила, не остварује право на накнаду за већ дато издржавање (право на регрес) у смислу члана 165. став 1. Породичног закона. Како тужиља нема право на накнаду за већ дато издржавање (право на регрес) према туженом по основу правила из Породичног закона, она то право не може остварити ни по правилима стицања без основа (члан 210. - 218. ЗОО), јер је специјални закон (Породични закон) у потпуности уредио ову област.

Из наведених разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу првом изреке.

По оцени овог суда, ревизија туженог није основана у оспоравању правноснажне одлуке о трошковима поступка и захтеву за досуду накнаде трошкова ревизијског поступка у односу на тужиљу. Овај поступак из породичних односа спроведен је по заједничкој тужби двоје тужилаца (сина и његове мајке) против туженог као родитеља који од синовог преласка код мајке није доприносио његовом издржавању. У крајњем, поступак је резултирао обавезом туженог на плаћање доприноса за издржавање сина за период од подношења тужбе (28.09.2018. године) па

надаље, и одбијањем регресног захтева за дато издржавање у периоду када је трошкове његовог издржавања сносила мајка. Одлуке нижестепених судова да свака странка сноси своје трошкове првостепеног поступка и о одбијању захтева странака за накнаду трошкова жалбеног поступка, нису неправичне за туженог, имајући у виду разлог покретања поступка и утврђене околности случаја, о чему судови воде рачуна кад одлучују о трошковима поступка у парницама из породичних односа, руководећи се начелом правичности, инкорпорираном у члану 207. Породичног закона. Исти разлози су били опредељујући и за одбијање захтева у погледу трошкова ревизијског поступка.

Из изнетих разлога, на основу члана 165. ЗПП, одлучено је као у ставу другом и трећем изреке.

Председник већа - судија
Марина Милановић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић